

DEBRECZENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETI KÖZLÖNY.

FŐSZERKESZTŐ: Dr. KUN BÉLA. FELELŐS SZERKESZTŐ: ERDŐS KÁROLY.

Megjelenik hetenként egyszer, szombaton.

Előfizetési ár: egész évre 20 korona, fél-
évre 10 korona. Egyes szám ára 50 fillér.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Debreczen, Kollégium: ide kell küldeni a lap szellemi és anyagi ügyeire vonatkozó minden közleményt, előfizetést, reklamációt és hirdetési díjat.

Nagy egyházaink sorsa.

Nagyon örvendetes, hogy végre sikerült egy olyan törvényhozási kérdést megpendítenem, mely visszhangra talált és hozzászólásokra adott alkalmat. Eddig nem voltam ilyen szerencsés és ebből azt a következtetést kell vonnom, hogy egyházunk szerkezetének sok javítani valója közt nem igen van másik anynyira sürgős javítást kívánó, mint a nagy egyházak dolga.

Abban téved Marjay Károly, hogy a „mostani zsinat újra nem akar ehhez a nyitott sebhez hozzányúlni.” Már amennyire a zsinat akarátának az illetékes albizottság akarátát el lehet fogadni — hiszen a plénumnak még nem volt alkalma nyilatkozni — igenis akarja ezt a sebet orvosolni és az albizottságot nagyon is foglalkoztatta a nagy egyházak dolga.

Én is abban a véleményben vagyok — s azt hiszem, nagyon kevesen vitatják az ellenkezőt —, hogy az a kísérlet, melyet a legutóbbi zsinat tett, merőben hiábavaló. Az alternatív rendelkezés bátortalansága kapcsolatban a parochiális körök se hús se hal rendszerével, azokat a nyitott sebeket, melyeket mindenki lát, sohasem fogja meggyógyítani.

Csakhogy a több külön egyházközségre osztás imperatív elrendelése sem olyan könnyű, mint ahogy könnyű kimondani, vagy elrendelni. Arra, hogy bizonyos meghatározott maximális lélekszám legyen a szétagolás alapja, ha már az előző zsinaton is méltán sok nehézségbe ütközönek látszott, a mostani nehéz viszonyok közt épen kivihetetlen. Senkinek sem kell magyarázni, hogy például csak 5000 lelket számítva egy egyházközségre (— ennyi pedig már is sok egy lelkész munkaerejéhez —), nagy egyházaink új templomok építésével, új lelkészi állások szervezésével olyan terhet volnának kénytelenek vállalni, aminőt ma elbírnai lehetetlen.

Marad tehát az a lehetőség, hogy a templo-

mok, vagy esetleg a lelkészek száma szerint alapítsák meg az egyházközségek számát. Ha a templomok száma lesz irányadó, megint fennmarad a kétlelkészes egyházközség tapasztalat szerint nem jóhatású típusa. Ha meg a lelkészek száma alapján kell szétosztani, a legtöbb helyen *közösnek* marad a templom, ami megint visszasságoknak is, vizálykodásoknak is lesz az okozója. De akár a templomok, akár a lelkészek számát tesszük a szétosztás alapjává: megnehezítjük a további természetes és egyszerű fejlődés menetét. Például, ha Debreczent szétosztjuk 7 külön egyházközségre, egy-egy egyházközséget például 10,000 lélekszámmal szervezve, feltéve, hogy valamennyi egyforma fejlődésű lesz a jövőben, — a folytonos népesség növekedés által mindegyik lélekszáma felfelé emelkedik egy időpontban például 15 ezerre. Ahoz egyiknek sem lesz elég ereje, hogy kettővé váljék; ellenben a 7 egyházközségből ki lehet hozni a nyolcadikat, meg esetleg a kilencediket. De ez már csak mind a hét egyházközség hozzájárulásával, mindannyiuk vagyoni ügyeinek új rendezésével lehetséges.

Már csak ezért sem lehet tehát a nagy egyházközségekből alakuló új egyházközségeket egymástól teljesen független alakulatokká tenni. De általában nem lehet a vagyoni érdekek itt nem részletezhető tekinteteinek figyelembevételével. Még az egyházi adózás miatt sem. Mert a városi embernek nem nagy sor például a Péterfiáról a Csapó-utcára, — vagy akár a Varga-utcára költözni. Faluhelyt csak akkor szűnik meg az egyházközségi tagság, ha az egyháztagnak más községbe költözik, ami nem mindennapi eset. De városban a lakbér negyedévenkénti költözködés mellett oly változóvá lenne az egyházközség adózó népessége, hogy azt kellően nyilvántartani alig lehetne.

Valamely kapcsolatnak tehát a városi egyházközségek közt — különösen a vagyoni kérdésekben — szükségszerűen kell maradni, akár-

mennyire imperatív leszen a több egyházközségre osztás rendelkezése. Am itt megint nem lehet csak úgy könnyedén kettévágni a gordiusi csomót a külön egyházmegyévé szervezkedés jó tanácsával. Ez lehet egészen megfelelő orvosszer egyes esetekben, de lehet egészen rossz is és pedig azt hiszem, a legtöbbször. Az olyan egyházközséget, melyben van két-három lelkész s tán ugyanannyi lelkészjellegű tanár, külön egyházmegyévé tenni már csak azért sem volna helyénvaló, mert így a lelkészek, mint egyszersmind szükségképeni egyházmegyei tisztviselők, két fokon intéznék ugyanazon ügyeket. De alföldi népes egyházaink többségében a világi elem sorában sem találunk az egyházi ügyek magasabb fokon intézésére nemcsak képes, de abban jártas és megfelelő látókörrrel bíró tagot és nagyon könnyen megtörténnek, hogy e nagy egyházak többségének presbiteriumában napirenden levő rítü versenyek — minőkről Marjay Károly is ír — az egyházmegye forumán is otthonossá válnának. Más az olyan hely, mint Budapest, vagy Debreczen, hol a lelkészek és lelkészjellegű tanárok nagy száma mellett nem kellene minden lelkésznek egyházmegyei tisztséget viselni, s a világi elem körében is bőven van válszték. Am ezek a kivételek.

Azt pedig, hogy a nagy egyházközségekből a törvényhatósági joggal bíró városok mintájára valamely egyházmegye és egyházközség közti hibrid alakulat létesíttessék, mint ahogy húsz év előtt Debreczenben tervezték s mint ahogy néhol tán most is gondolják; — vagy hogy e nagy egyházközségek az egyházmegyei hatóság alól kivétessenek, mint az erdélyi egyházkerületben volt, de már ott is megszűnt püspöki vizsgálat alatt álló egyházak — én a magam részéről csak ellenezni tudnám. *K. B.*

Egyház

Énekeskönyvünk s az új próbaénekeskönyv statisztikája.

(Folytatás és vége.)

Lássuk az énekdallamokat.

Mostani énekeskönyvünkben a dicséretdallamok száma 40, a próbaénekesben 50. Lemaradt 15 dallam, megmaradt 25. Hozzájött 25 dallam, még pedig az erdélyi énekeskönyvből 11, az első próbaénekesből 10. Két temetési-énekdallam (295. Ez élet füst és pára. — 316. On áldando szent háromság.) A himnusz és a szózat dallama 36, 37. számok alatt.

Kihagyott dicséretdallamok: 25, 26, 35, 43, 61, 65, 73, 143, 145, 165, 229. Uram Isten siess. — Isten-

nek szent fia, — Könyörülj rajtunk, — Ha te meg nem tartasz.

Megtartott dallamok: Uram, a töredelmes, 5, 17, 37, 63, 64, 70, 72, 74, 75, 76, 84, 137, 140, 144, 146, 153, 157, 162, 163, 173, 176, 177, 179, 190.

Az erdélyi énekeskönyvből való dallamok (a próbaénekes sorszámai szerint) 29, 30, 31, 82, 94, 96, 97, 98, 195, 201, 212.

Az első próbaénekesből valók: 12, 19, 49, 50, 99, 198, 199, 234, 235, 260.

Mostani énekeskönyvünk 40 dicséretdallama között magyar származású 25, idegen 15. Százalékarány: 62% : 38%. Magyar dallamok: 5, 17, 25, 26, 35, 37, 43, 61, 63, 65, 70, 72—76, 84, 140, 143, 144, 162, 163, 165, 173, 179. Latin dallamok: 145, 153, 176, 229. Uram Isten siess, — Istennek szent fia, — Könyörülj rajtunk, — Ha te meg nem tartasz. — Német dallamok: Uram, a töredelmes, 64, 146, 190. Huszszita: 157. Belga: 137. Francia: 177. A dicséreteknél 51 zoltárdallam szerepel. Ha ezt is számításba vesszük, a magyar, idegen és zoltárdallamok százalékaránya ez lesz: 28% : 16% : 56%.

A próbaénekes 50 dicséretdallama között magyar származású 36, idegen 14. Százalékarány: 72% : 28%. Magyar dallamok: 7, 8, 12, 19, 20, 30, 31, 36, 37, 47, 49, 50, 62, 79, 87, 88, 89, 96, 98, 99, 106, 161, 164, 192, 193, 195, 198, 199, 201, 212, 235, 242, 260, 295, 316. Latin dallamok: 29, 179, 209. Német dallamok: 17, 80, 82, 94; 165, 234, 257. Huszszita: 18. Belga: 158. Francia 210. Zoltárdallamból alakított: 97. A dicséreteknél 40 zoltárdallam szerepel. Ha ezt is számítjuk, a magyar, idegen és zoltárdallamok százalékaránya ez lesz: 40% : 15% : 45%. A magyar dallamok százalékemelkedése tehát 62%-ról 72%-ra 10%. Ha a zoltárdallamokat is számítjuk, akkor a százalékemelkedés 28%-ról 40%-ra 12%.

A próbaénekesben a 36 magyar dallam közül 16 a magyarországi, — 7 az erdélyi, — 9 az első próbaénekesből került be. Hozzájött 2 temetési énekdallam s a himnusz és a szózat dallama.

Énekeskönyvünkben a 25 magyar dallamra megy 56 dicséret (22%), a 15 idegen dallamra megy 22 dicséret (9%), az 51 zoltárdallamra megy 175 dicséret (69%).

A próbaénekesben a 36 magyar dallamra megy 87 dicséret (30%), a 14 idegen dallamra megy 27 dicséret (10%), a 40 zoltárdallamra megy 164 dicséret (60%).

Itt a legfontosabb az, hogy a próbaénekesben a magyar dallamokra írt énekek számaránya az előbbi 22 százalékról 30 százalékra, 10 százalékkal magasabbra emelkedett és hogy a zoltárdallamokra írt énekek számaránya az előbbi 69 százalékról 60 százalékra, tehát 9 százalékkal alacsonyabbra szállott alá és hogy a magyar dallamok száma (36) most

már megközelíti a dicséreteknél felhasznált zsoltárdallamok számát (40).

A próbénékesben van 25 régi és 25 új dicséret-dallam, a régi dallamok közt 16 magyar, 4 német (17, 80, 165, 257), 2 latin (179, 209), egy husszita (181), egy belga (158) és egy francia (210) dallam. A 25 új dallam közt 20 magyar, 3 német (82, 94, 234), egy latin (29) és egy zsoltárdallamból alakított dallam (97). A próbénékes 16 régi magyar dallama: 7, 8, 20, 47, 62, 79, 87, 88, 89, 106, 161, 164, 192, 193, 205, 242. A próbénékes 20 új magyar dallama: 12, 19, 30, 31, 36, 37, 49, 50, 96, 98, 99, 195, 198, 199, 201, 212, 235, 260, 295, 316.

Miután a próbénékesben 25 új dallam áll 25 régi dallammal szemben (50% : 50%), a próbénékes dallami revízióját egészen liberálisnak lehet mondani. Mostani énekeskönyvünkben az 1806. előtti régi énekeskönyv 123 dicséret-dallama közül csak 39 dallam vétetett át s hozzávetek még egy új dallamot (Uram, a töredelmes). Az új énekeket többnyire zsoltárdallamokra írták. A dicséreteknél fel van használva 51 zsoltárdallam, melyek itt új dallamoknak tekintendők. Minthogy ennél fogva énekeskönyvünkben 52 új dallam (57%) áll 39 régi dallammal (43%) szemben, az 1806. évi dallamrevíziót erősen radikálisnak lehet mondani. Az 1903. évi első próbénékeskönyvünkben a 124. zsoltárdallamból kihagyatott 72 (58%), megtartott 52 (42%). E tekintetben a dallamrevízió radikális. Régi dicséret dallam van benne 23 (52%), új dicséret-dallam 21 (48%). E tekintetben az első próbénékeskönyv dallamrevíziója liberális.

Énekeskönyvünknek 1877 előtti kiadásaiban a dicséret-dallamok elavult, — az 1877. évi kiadásban és az új próbénékesben modern hangjegyzésben állanak, de míg az 1877. évi kiadásban minden dallam $\frac{3}{2}$ -es kis allabreve ütemezésű, addig a próbénékesben csak a magyarországi énekesből vett dallamok nyertek $\frac{3}{2}$ -es ütemezést s az új dallamok és a temetési ének-dallamok a magyar ütemes verseknek jobban megfelelő $\frac{4}{4}$ -es ütemezésben állanak. Ezen két énekeskönyvnek hangjegyzése még abban is különbözik egymástól, hogy a próbénékesben a dallamok hangsúlyos kezdetűek, míg az 1877. évi kiadású énekeskönyvben a 164 zsoltár és dicséret-dallam közül 147 súlytalan kezdetű, ami a mindig hangsúlylyal kezdődő magyar énekléssel ellentétes.

Összegezem a mondottakat :

A zsoltárok teljes (150) számmal. — 30 zsoltár más dallamra írva. — 84 dicséret kihagyva. — 109 új ének, nagyrésze ütemes versekkel. — Énekeszaporodás 25. — A zsoltár- és dicséretversek számának tetemes alábbszállása. — A megtartott zsoltárok és dicséretetek szövegváltoztatás nélkül. — 68 halotti ének külön csoportban. — A versek külön-külön sorokba szedve. — 124 zsoltárdallam helyett 94. —

Elavult hangjegyzés helyett modern hangjegyzés. — Az énekeket nem szokott zsoltárok (30) áligazítása, a nem énekelt dicséretetek (84), zsoltárdallamok (30) és dicséret-dallamok (15) kihagyása folytán valamennyi zsoltár, dicséret, zsoltárdallam és dicséret-dallam éneklésre alkalmas állapotban. A dicséret-dallamok számának 12 százalékos emelkedése (44% : 56%). A magyar dicséret-dallamok számának 12 százalékos emelkedése (28% : 40%). — A magyar dallamokra írt énekek számának 8 százalékos emelkedése (22% : 30%). — A dicséreteknél használt zsoltárdallamok számának 12 százalékos alábbszállása (56% : 44%). — A zsoltárdallamokra írt dicséretetek számának 9 százalékos alábbszállása (69% : 60%). — Általában a magyar dallamokra írt énekek számának és erejének növekedése az idegen és zsoltárdallamokra írt énekek számával és erejével szemben.

Ez a különbség. Ennyi a változás, haladás, javulás. Ez egyéni felfogás szerint lehet kevés, megfelelő vagy sok. Egy azonban bizonyos. Az tudniillik, hogyha a mostani zsinat énekeskönyvünknek 112 évre terjedő használata után, az előző zsinat által kijelölt elvek alapján mérsékelten liberális szellemben készült új próbénékeskönyvet egyetemes énekeskönyvül elfogadják: az a 109 új dicséret és 25 új dallam (köztük 20 magyar) jelentékenyen fel fogja frissíteni, üdíteni éneklésünket. S a jövő feladata nem lehet más, mint minél több magyar dallamot és magyar dallamra írt magyar ütemes versű énekeket vinni be leendő énekeskönyvünkbe, hogy így jövő énekeskönyvünk ne csak az énekek származására nézve, hanem a dallamok tekintetében is lehető teljességgel a magyar nemzeti génusz alkotása legyen.

Szügyi József.

Az egyházmegyei gyűlésről.

Válasz Horváth Károly presbiternek.¹

Néhai b. e. Gergely Antalnak a szellemét látom néha-néha megnyilatkozni, Horváth Károly mezőtúr presbiter soraiban. Nem hiába ott élt annak idején ama boldogult nagy lelkipásztorunknak szellemi légkörében; látszik rajta, hogy világi ember létére szeret gondolkodni egyházi életünk ügyeiről, bajairól.

Legutóbbi cikkében, lapunk 19. számában sürgeti például az egyházmegyei közgyűlések reformját.

Annyi bizonyos, hogy ma már ezen a téren is bizonyos reformokra volna szükségünk. Horváth presbiter úr, úgy látszik, egészen apostoli, biblikus színezetet szeretne adni a mi traktusbeli összejöveteleinknek. Óhajtja, hogy gyűléseink alkalmával az egyházköz-

¹ Régebben beérkezett, torlódás miatt csak most sorra került cikk. Szerk.

ségek presbiterei, hívei lássák vendégül egyházi és világi embereinket.

Mennyire igaz, amit böles Salamon olyan meghatározó szavakban tanít, hogy tudniillik nincsen új dolog a nap alatt. Hiszen évtizedekkel ezelőtt, itt a tiszántúli egyházkerületben vándorgyűléseket tartott minden traktusunk. S hogy mennyire igazsága van Horváth presbiter úrnak, mutatja az a tény, hogy ezen vándorgyűlések idején a magyar protestantizmus sokkal nagyobb eredményeket tudott felmutatni, mint jelenlegi napjainkban. Tény az, hogy jelenleg a mi egyházmegyei közgyűléseink többnyire csak a városi gócpontok felé gravitálnak, ahol minthogy lassanként megszokottakká, egyhangúakká lesznek, természetesen bizonyos fokú közönnyt, érdektelenséget keltenek itten-ottan egyházi ügyeink iránt.

A régi világban ez természetesen egészen másként volt. A vándorgyűlések egy kis érdeklődést szültek a gócponttól távolabb eső helyeken, fent és lent egyaránt. A régi papoknak, világi embereknek volt rá gondjuk, hogy valami módon rá ne únjanak a hívek itt-ott a tractus gyűléseire.

Gáván például még ma is nagy lelki gyönyörűséggel emlegetik az öregebb hívek az 1869. esztendő, amikor egy szép napon az egész felsőszabolcsi traktus megjelent a templomban. Ebben az évben ugyanis itt tartotta az egyházmegye szokásos vándorgyűlését.

De hát hol vannak ezek az idők?! Vajjon mi lenne most, ha egy napon egyik-másik eklézsiában azzal állana elő a lelkész: Uraim, a jövő hónapban az egyházközségnek vendégül kell látni az egész egyházmegyét.

Az én csekélységem már szemtanúja volt egyik népes és fényes, nagy alföldi egyházunkban, amidőn egyik tanító-presbiter néhány sóskiflit, meg egy hordó sört kért az egyháztanáctól, a város kebelében összejönni készülő tanító-gyűlés részére, amint felállt egyik modern presbiter felebarátom, a következő rövid indítvánnyal: Ha enni, inni akarnak az urak, hozzanak a tarisznyába.

Hány helyen hangzanék el a mai világban, a vándorgyűlést fogadni készülő egyház presbiteri gyűlésén, hasonló indítvány? Bizony a mai világban kivihetetlen dolog, amiről Horváth presbiter úr olyan szépen és kedvesen elmélkedik.

Azt azonban én sem állítom, hogy így lesz mindig, a jövőben is. Ma még igaz, hogy egyedül csak a testi dolgokért küzd, fárad, marakodik a világ. Sőt ma talán jobban, mint bármikor. De hogy ez így menjen sokaig, én el sem tudom képzelni.

Ma még, fájdalom, sokszor a lelkészeknek is azzal kell érvelni a hithűség, a hitbuzgóság mellett, hogy ha őseink megtartották hitüket, vallásukat, akkor nekünk is meg kell tartanunk. Ma még a vallást, az egyházat olyan ösökről reánk maradt örökségfélé dolognak tekinti a magyar társadalom. A mai világban sokan csak ke-

gyeletből tisztelik a vallást, sokan csak azért tisztelik az Istent, a Krisztust, mert így cselekedtek az ősök is.

De aki jól szétnéz, már is láthatja, hogy nagy átalakulások lesznek a közel jövőben, szerte a világon. A nép-lélek felettébb módon meg van metelyezve a legtöbb államban. A gonoszság, a könnyelműség, szóval a bűnök légioja hódító körútra indult szerte a világon. S az ellen a nagy bűn-tenger ellen, amely elserpni készül az egész civilizációt, csak egyetlenegy mentővára van az emberiségnek. S ez nem egyéb, mint az igazi vallásos élet erősítése, fokozása, hatványozása.

Közelg az idő, amikor a vallást, az egyházat nem a kegyelet, nem a multa való hivatkozás fogja erősíteni, védeni, fenntartani, hanem a szükség, a társadalom által teljesen átértéztetett fontos, de nagyon fontos szükség-érzet. Közelg az idő, amikor az egyházi élet közép-pontjában nem a pap fog állni egyedül, akitől — a mai téves hit szerint — függ minden az eklézsiában. Akire egy kis rosszakarattal, ártatlanul is, kigyót-bekát kiabálhat a világ, hanem igenis az egyháztalálkozó, a hívek, azok az Istentől megáldott gazdag hívek is, — akik ma még — tisztelet a kivételeknek — bőkezűek a kártyaasztalnál s más helyeken, de zsugoriak az anyaszentegyházzal szemben, — kénytelenek lesznek mindent megtenni az egyház jóhírnevéért, tisztességéért, virágzásáért, haladásáért.

Én hiszem kedves Horváth presbiter úr, hogy ebben az időben meg lesz, amit óhajt, hogy tudniillik, minden jóra való, tehetősebb egyházközség szívesen fogja látni, egy-egy gyűlés alkalmával, az egész traktust a saját falai között. Szívesen fogja látni, mert hiszen ekkor érezni fogja azt, hogy milyen kedves vendégek érkeztek a gyülekezeti körébe. Ezekre a gyűlésekre — hiszem rendületlenül — meg fog valósulni amaz igazán fontos, másik óhajtása is, hogy a mostani hosszú tárgysorozat helyett, a lélek és élet vegye át jogos vezetőszerepét.

Addig pedig várjunk béketűréssel, Istenbe vetett hittel. Reméljük a jobb jövőt, amikor a lelkiélet munkásainak gyűlése előtt, egy kis elemózsia-kérés miatt, egyetlenegy alföldi egyházunkban sem fog elhangzani ilyen beszéd: Hozzanak a tarisznyába.

Baráth Imre.

Halottaink

SARKADI NAGY IMRE.

1857—1918.

A kisújszállási ákáclobos temető egyik főútja mellett egy sort jelölt ki az egyház intézősége 1904-ben az elhunyt papok temetkezési helyéül. E sorban az egyháznak két neves lelkésze alussza már a boldog feltámadás reménysége alatt siri álmát. A tudós lelkész és neves író Gulyás Lajos, és a heves-nagy-

kunsági egyházmegye agilis és szilárd lelketű volt kormányzója, esperese néhai Dorogi Lajos. A papok temetkezési sorának közvetlen szomszédságában nyílt meg május 22-én egy sir, hogy lakójául fogadja a két évvel előbb nyugalomba vonult lelkésznek, a tiszasasi gyülekezet 35 éven keresztül buzgó papjának Sarkadi Nagy Imrének porhüvelyét.

Az elhunyt az 1857. évben született Szentesen módos gazdálkodó szülőktől. Szülővárosában és Pozsonyban elvégezve a középiskolai tanfolyamokat, 1875-ben lépett a teológia hallgatói közé Debreczenben; itt megszakítás nélkül végezve tanulmányait, 1881-ben már a tiszasasi gyülekezet választja meg egyhangúlag lelkésznek. Testvéröccse, István is papi pályára lép, ő meg a kunhegyesi gyülekezetnek lett lelkésze.

Theológiai pályafutása alatt eszményi baráti viszony szövődik közte és két ifjú papnövendék társa Eröss Lajos és Vincze Ödön közt. Triumvirek név alatt ismeri őket a kollégiumi ifjúság. A hármas baráti körből az első név hordozója későbbben a tiszántúli egyházkerület püspöki székét tölti be; Vincze Ödön békési pap lesz, széles körben ismert neve írói és társadalmi szereplése révén; Sarkadi Nagy Imrének egy falusi gyülekezet lelki gondozása jut osztályrészül, melyet bölcs körültekintéssel és férfias határozottsággal old meg, ezenkívül gyakorlati érzékével útmutató lesz tevékenysége népe gazdasági életében, valósággal anyagi oltalmazója közönségének.

Szenteljünk emlékezte megörökítése közben pár vonást közhasznú társadalmi tevékenysége megörökítésére. Tiszasas e szintiszta református falu közvetlen a Tisza balpartján van, Jász-Nagy-Kun-Szolnok megye legdélibb csücskéjében. Határának legnagyobb része ártér volt 1894-ig, míg meg nem épült a Szentese-szolnoki balparti nagy védgát, mely megoltalmazza határát a Tisza kiöntésétől. Addig a falutól keletre eső magas partos határrészt művelhette mezőgazdaságilag a község közbirtokossága, melyet kiöntéseivel nem árasztathatott el a hömpölygő folyam. A 90-es években alakult meg a Tisza-Körös-zugi ármentesítő társulat, melynek igazgató választmányába mindjárt bekerült Tiszasas tevékeny lelkipásztor, későbbben pedig a neves br. Fechtig Imre elnök oldalán alelnökké választatik.

Elnökség és választmány karöltve zörgetnek kormányánál, vármegyén, a parti érdekelttség körében falvak és városoknál a védgát kiépítése érdekében és 1894-ben megépül az. A községek határában széles kiterjedésű rétségek, a víztől csapadékgazdag években elöntött területek, több százezernyi holdak a gát mentén szünnel meg ártér lenni, válnak mezőgazdaságilag termelhető földekké.

Sarkadi Nagy Imre a kiöntésektől felszabadult tiszasasi határból szép részt biztosít parochiális földekül, 1895-ben maga megveszi a csongrádi határ északi részében elterülő pár száz holdas győjai szigetet. Itt nyílik meg tere mezőgazdasági tevékenységének! Dolgozik, küzd, fáradság. Szép birtoka, eddig a gr. Károlyi Sándor uradalomához tartozó sziget, mely a tavaszi áradás lefutása és felszáradása után csak legelőül volt használható, termékeny földdé válik. Új gazdája kiirtja a fűz és rekettye bokrokat, a vízi folyandárok bozótjait, mezőgazdaságilag kultur helyé varázsolja a szigetet, melynek nagy részét kezei közt most már tágas szőlőültetvény, gyümölcsös, majd meg szántóföld foglalják el.

Időközben br. Fichtig Imre bevezeti tiszauzi bir-

tokán a homoki szőlőművelést, és e talajon megfelelő kajszin, szilva, cseresznye és meggy, főleg a csontár gyümölcsök termelését, — sőt a tevékeny főúr nem elégszik meg azzal, hogy példát ad a Tiszazug közönségének, hanem ott van minden társadalmi összefogással, megjelenik a falu népe közt és nemes buzgósággal agít a szőlőtelepítés és gyümölcsstermelés érdekében. Meg lesz az óhajtott eredmény, alig múlik el egy rövid évtized, a Tiszaföldvártól Csongrádig elhúzódó falvak, a Tiszazug közönsége a mezőgazdasági üzemet szőlő- és gyümölcsstermeléssel köti össze, ezzel bőségesen jövedelmező termelési ág honosul meg a közönség kezén.

Sarkadi Nagy Imre egyik buzgó munkatársa a nemes bárónak, amit ő szélesebb körben ér el, azt valósítja ő meg faluja körében. Tőle tanulja meg népe a szőlőültetvények okszerű kezelését, bőven termő fajok bevezetését, a nemes gyümölcsfajok ápolásának titkát és az egységesen termelt gyümölcsfajok értékesítését. Ez utóbbiban is közrehatnak a vezetők, sürgetésükre megépül a Kecskemét-tiszauzi vicinális vonal, mely összeköti a vidéket a szőlő- és gyümölcsstermelés központjával, Kecskeméttel.

Még csak az volt a baj, hogy a Tiszát nem szelte át a vicinális, így csak a nehézkes ősi komp-forgalommal volt biztosítható az összeköttetés a túlsó parttal. Az volt szíve vágya a lelkes papnak, hogy vasúti hidat verve a Tiszán, áthozhatták volna a forgalmat a bal partra is, sőt keskenyvágányú vonalat építhettek volna Tiszaföldvártól Csongrádig, esetleg Tiszauzig, hogy bekapcsolhatták volna a vidéket a teljes vasúti forgalomba. Sajnos, e terv megvalósulásának útját bevágta a dúló háború, őt pedig már évekkel ezelőtt mutatkozó szívbaja elszólitotta a cselekvés téről, így 1916-ban nyugalomba vonul. Budapestre költözködik, hogy ott a legjelesebb belgyógyászokat meghallgatván, gyógyulást kereshessen. Fájdalom, azonban testi gyógyulása már el nem következett.

Kérdezem, hogy a falu papjának ily közhasznú társadalmi tevékenysége, melyet népe anyagi boldogítása érdekében fejt ki, nem nemes belmisszió-e? Ha ehhez hozzávesszük az evangéliom hirdetésében megnyilatkozott buzgóságát, midőn pompásan csengő hangja megszólalt temploma katedróján, midőn együtt imádkozott népével, személye iránt eltelt tisztelettel, áhitattal hallgatta őt hűveinek serege, vajjon az ilyen lelkes és széleskörű tevékenységi körben forgolódo pap nem magasatosan végezi-e apostoli építő munkásságát? Bizony vallásosan építő munkát végzett ő, akárcsak a német Oberlin János, aki az Elzász és Lotharingia határán fekvő kicsiny falusi gyülekezete népét tette paposkodása alatt anyagilag gazdaggá, boldoggá.

Családi élete első felét verőfény sugározta be. Házasságra lépett 1881-ben néhai Baán Zsigmond tiszafüredi lelkésznek, főnökének leányával, Etelkával. Békés családi életüket két gyermek születése tette boldoggá. Korán elveszítette forrón szeretett nejét, majd későbbben 10 éves fiacskáját. Egyetlen leánya Margit 1906-ban ment férjhez Nyitrai Endre kisújszállási földbirtokoshoz. A fáradt munkás leánya családja körében talált betegsége közepett nyugodalmat. Itt érte a halál május 21-én.

Temetése másnap ment végbe nagyszámú közönség jelenlétében, melynek soraiban ott voltak a heves-nagykunsági egyházmegye papsága köréből a kisújszállási lelkészekon kívül Győri Lajos kenderesi lelkész, volt esperes, Szügyi Dániel dévaványai, Tóth

Sándor kuncsorbai, Olajos Pál törökszentmiklósi, Horváth Sándor tisztaugi lelkészek, unokaöccse Soós László szolnoki lelkész. Tiszasas Komlós Gábor lelkész vezetése alatt elküldötte temetésére Kovács Mihály tanítót, id. Molnár János és Gálfi István presbitereket. Egyházmegye és volt gyülekezete koszorút helyeztek ravatalára.

Földi áldásos küzdelmei után teste megpihent, lelke él és nemes törekvéseinek emlékezete fenmarad népe körében.

Barla Szabó Jenő.

Lévay József a szabadságharc legutolsó költő kortársa folyó hó 4-én Miskolcson csendesen elhunyt. Temetése Miskolcson és Sajószentpéteren ment végbe. Az előbbi helyen dr. Tüdös István püspök mondott imádságot és beszédet, amely után a kormány, a tudományos akadémia és az irodalmi társaságok képviselői vettek végbücsüt. A sajószentpéteri temetőben dr. Görgey László beszélt. Az elhunyt költő könyvtárát és iratait rokonára Csernák Béla nagyváradi lelkészre hagyományozta. A boldogult, mint buzgó református egyháztag élénk részt vett egyházi közéletünkben, mint az énekügyi bizottságnak tagja és tiszáninneri egyházkerületi tanácsbíró. Az utókor számára nevét költeményei őrzik meg, amelyeknek szemelvényes kiadása nem mutatja őt a valóságában; ám költeményeinek teljes gyűjteménye, mint egy nemes lélek, csendes kedély nyilvánulása a maguk egészében, mint a tejút apró csillagai, nyugodt fényvel sugározzák be pályáját és korát.

Id. telekiai Karácson István nyug. református lelkész életének 80., házasságának 55. évében f. hó 4-én hosszas és súlyos szenvedések után csendesen elhunyt. Az elköltözött hű pásztor az erdélyi menekülés alkalmával jött Debreczenbe s itt gondosan szerető, halásan ápoló hű leányai, főképen Koncz Aurélné, Karácson Ottilia leánygimnáziumi igazgatónő szeretetét élvezte, míglen most az Úr szavára megtért az örökkévalóság honába. A jó férjnek, szerető édes apának, nagyapának és dédapának megszomorodott gyászolóit vigasztalja meg a kegyelem Ura!

Különfélék

Dr. Némethy Károly v. b. t. t. államtitkárt, a hevesnagykúnsági egyházmegye nagyérdemű gondnokát a király élethossziglan a főrendiház tagjává nevezte ki. A páratlan munkásságú férfiút ez alkalomból hódolattal üdvözljük.

Baltazar Dezső alapítványa a kolozsvári nőnevelő intézetnél. Baltazar Dezső a május 5-iki püspökszentelés emlékezetére 1000 koronás alapítványt tett az erdélyi egyházkerületnél. Az alapítvány címe: Baltazar Dezső Nagy Károly püspök-szentelési alapítványa s rendeltetése az, hogy kamatjának 20%-a

tökésítettven, 80%-a minden év május 5-én egy Kolozsvárt, a felsőbb tanintézetben tanuló református szegény, jó előmenetelű leánynak adassék ki a mindenkor püspök által, felemlítése mellett annak, hogy az alapítványtevő 1918 május 5-ikét történelmi fordulópontnak tartja, mert a magyarországi egyházkerületek és az erdélyi egyházkerület szive ösztönösebb szeretettel soha össze nem dobbant, mint ekkor. Ebből pedig áldás származik. Legyen is áldás úgy az alapítványon, mint a benne symbolikusan összefüzdő két név tulajdonosán! (Református Szemléből.)

Kitüntetés. Királyunk Szabó József bárándi lelképásztornak a közjótékonyság terén szerzett kiváló érdemei elismerésül a Ferencz József-rend lovagkeresztjét adományozta. Ad multos annos.

Tiszapolgárról. Szomjas Gusztáv alsószabolcs-hajduvédki egyházmegyei gondnok a tiszapolgári egyháznak 500 K segélyadományt küldött templomrenoválás céljaira. — Bezsella Mihály tpolgári csendőr-örnmester, aki eddig is ellátta az úrasztalát kenyérrel és borral, kijelentette az egyháznak, hogy az úrasztalának szent jegyekkel való ellátásáról ezután is gondoskodik. Az ilyen áldozatokban gyönyörködik az Úr!

A felsőszabolcsi egyházmegye világi tanácsbíró-jává f. hó 9-én Piskóty Ferenc kisvárdai kir. járásbíróvá választotta meg. Őszintén gratulálunk.

Új doktor. Pröhle Károly ev. theol. akad. tanárt a budapesti egyetemen f. hó 2-án a bölcsészettudományok doktorává avatták.

Elveszett. Oláh István okl. lelkész érettségi és mindkét lelkészképeségi bizonyítványát segédlelkészi szolgálati bizonyítványával együtt elvesztette. Felhívjuk lelkésztársaink s általában olvasóink figyelmét erre a körülményre azért, hogyha valaki ez okmányok birtokában azokkal visszaélne, az ellen a kellő lépéseket megtehessek s esetleg az okmányokat, szerkesztőségünk útján, a kárvallottnak visszajuttathassák.

Adományok a debreczeni református diakonissza-otthonra és kórházra: özv. Degenfeld Gusztávné grófnő 500 K, Ifjúsági istentiszteleti perselypénz 50 K, özv. Vágó Lászlóné 2 K, özv. Szücs Ferencné 3 K, özv. Héder Istvánné 10 K, Veress Imre 10 K, Veres Lajosné 3 K, Csorvási András 2 K, Csorvási Juliánna 2 K, Lénárt Sámuel 2 K, Rác Juliánna 2 K, Máté Károlyné 2 K, özv. Kaszás Sándorné 3 K, Szilasy Imréné 2 K, Mészáros Jánosné 8 K, özv. Szabó Gáborné 8 K, Balog Sándorné 2 K, Szilágyi Istvánné 4 K, Micskei Józsefné 1 K, Szabó Sándorné 1 K, Tamási Károly 2 K, Csécsi Lajosné 2 K, Derecskei perselypénz 10 K, M. M. 4 K, Inczedy Márton 10 K, Tekeházai református hívek 7.45 K, Királyházi református hívek 6.88 K, Salánki református hívek 33.50 K, Erdélyi D. list, Bolyáki V. élelmiszer, szappan, özv. Gulyás Károlyné gyümölcs, tojás, Nagy

Janka tojás, özv. Szabó Gáborné zöldség, D. Szabó Balázné, Németh L., Bagossy K.-né Uray S.-né, N. N. élelmiszer, Tóth I. élelmiszer, Madai Péterné kása, Kis I. élelmiszer, Vadon Béla fűszerek, Kunszt Irén tojás, bab, Isten áldása legyen a nemesszívű adakozókon!

Plakátmisszió. Stuttgartból, 1912-ben kiindulva, Németországban egyre nagyobb lendületet vesz a plakátmisszió, amely abban áll, hogy híres embereknek s a bibliának arany mondásait plakát alakban kifüggesztik a forgalmas helyeken és olyan városokban, ahol sokan olvashatják és elméjükbe vésik. Stuttgartban a kórházakban, kaszárnyákban, vasúti várótermekben, katonai és tengerész otthonokban egészen meghonosodott a plakátmisszió.

PÁLYAZAT-HIRDETÉS.

A gávai református egyház pályázatot hirdet egy helyettes kántortanítói állásra. Javadalom: 1. Az egyház pénztárából havonként előre 180 korona. 2. Lakhér havonként szintén előre fizetve 30 korona. Kötelessége a reábizott osztályok vezetése és a kántori teendők végzése. A megválasztandó helyettes tanító működése a katonasághoz bevonult tanítónk hazaérkezéséig tart. Pályázhatnak okleveles férfitanítók, képezdészek, nyugdíjasok. Pályázati határidő ezen sorok megjelenésétől számítva tizennégy nap. Az állás választás után azonnal elfogalandó.

Gáva (Szabolcs m.), 1918 július 14.

Református iskolaszék.

PÁLYAZAT.

Az öcsödi református egyház pályázatot hirdet:

1. Három helyettes tanítói állomásra, melyek közül kettő a község belterületén, egy pedig a községtől 4 km.-re levő külterületi tanyai vegyes iskolánál van. Fizetés mindegyik állásnál az alkalmaztatás idejére havi 120 K, lakás, bútor nélkül, fűtéssel. A belterületen az állomás f. évi szept. elsejével, a külterületen okt. elsejével foglandó el. A belterületen alkalmazandó tanítók kötelessége: a reájuk bízott növendékek tanítása, míg a külterületi tanító I—VI. osztályos vegyes iskola növendékeit tartozik vezetni a törvény kívánalmai szerint. Pályázhatnak ezen állásokra okleveles református vallású férfi- és nőtanítók, képezdei növendékek, okleveles óvónők.

2. Egy rendes tanítóságra a körözsöntúli vegyes iskolához, mely a községtől 4 km. távolságra van. Évi fizetés az egyháztól 1000 (ezer) korona, mely évnegyedenként előre fizetetik. Tisztességes lakás

melléképületekkel, egy hold 1200 □-öles szántóföld. Szolgálati évek után fizetésekiegészítés az állam pénztárából. Ezen állásra református vallású csak okleveles férfitanítók pályázhatnak. Pályázati határidő mindegyik állásra augusztus 15. A kellőleg felszerelt kérvények annak kitüntetésével, hogy az illető melyik állásra kíván pályázni, a református lelkészi hivatalhoz küldendők. A megválasztottnak az egyháztanács 25 koronáig útiköltségét fedezi.

Öcsöd, 1918 július 15.

1—2

PÁLYAZAT.

Az alsóittebei református egyház pályázatot hirdet orgonista-kántortanítói állásra. Fizetése egyháztól: évi 1120 K, tisztességes lakás kerttel. Államtól: törvényes fizetésekiegészítés. Kötelessége: IV—VI. fősztály tanítása. Pályázhatnak okleveles tanítók kellőleg felszerelt kérvénnyel folyó év augusztus 10-ig. Az állás azonnal, legkésőbb szeptember 1-én elfogalandó. Férfitanító hiányában esetleg nőtanító is alkalmaztatik.

Alsóittebe (Torontál m.), 1918 július 15.

Református iskolaszék.

PÁLYAZAT.

A berettyóújfalui református egyház pályázatot hirdet az eltávozás folytán megüresedett kántortanítói állásra.

Javadalom:

I. Tanítói javadalom: 1000 K készpénz s természetbeni lakás és kert. A pénz az egyház pénztárából negyedévi előleges részletekben fizetve. Fizetésekiegészítő államsegély.

II. Kántori fizetés: 1. Faváltság 50 K, mely negyedévi részletekben fizetetik ki az egyház pénztárából.

2. A régi kántori fizetések (kántori díj 18 K 50 f és az 1267 K 20 f Marossy-alap kamata) fölemelve egy összegben 300 koronára, amely összeget az egyház pénztára negyedévi előleges részletekben fizet ki.

3. Stóla: Ha énekszós halottat temet: 2 K; ha imást, vagy orációt: 4 K; ha predikációt 5 K.

Kötelességei:

1. A reábizott osztály, vagy osztályok tanítása.
2. Minden templomi istentiszteleten az éneklésnek orgonaszóval vezetése, temetések végzése. Egyházi énekkar szervezése és vezetése (E. T. I. t.-c. 134. §.)

A pályázatok a református lelkészi hivatalba küldendők 1918 augusztus 2, d. u. 5 óráig.

A próbaorgonázás 1918 augusztus 11-én a délelőtti istentisztelet után, amikor egyúttal a választást is megejtí a presbiterium. A próbaorgonázásra jövők költségeit az egyház nem téríti meg.

Berettyóújfalu a budapest—nagyvárad vasúti fővonal mellett fekszik, van benne áll. polg. fiúiskola és református polgári leányiskola.

Berettyóújfalu, 1918 július 14.

Presbiterium.

PÁLYAZAT.

Az álmósi református egyház fitanító orgonista kántori állásra pályázatot hirdet. Javadalom: 1. Természetbeni 3 szobás lakás kerttel. 2. Kézpénz az egyház pénztárából 486 K. 3. 10 magyar hold szántó-föld egy tagban, adóját az egyház fizeti (értékelve a javadalmi jegyzőkönyvben 162 koronában). 4. 873 " termő szőlő. 5. 6 nagy jószágra legeltetési jog, szőlő legeltetési jog (20 K-ban értékelve). 6. 30 K a politikai községtől az ismétlősök oktatásáért. 7. Stóla a kerületi megállapítás szerint. 8. 240 K kántori díj. 9. 584 K fizetékiegészítés az államtól. Igazgató-tanítótól választás esetén 200 K tiszteletdíj. Munkát szerető ember szép jövedelemre tehet szert. — Kötelessége III—VI. oszt. fiúiskola vezetése, orgonista kántori teendők végzése. Lelkész akadályoztatása esetén kanonikus órákon istentisztelet végzése. — Pályázhatnak okleveles férfitanítók. Pályázati határidő aug. 12. Személyes megjelenés megkívántatik. Állás szept. 1-én elfoglalandó.

Álmosd, (Bihar m.) Posta, távirda helyben.

Iskolaszék.

PÁLYAZAT.

A tiszacsegei református iskolaszék pályázatot hirdet a VI-ik rendes tanítói állásra. Fizetése: 1. Kézpénz az egyház pénztárából évnegyedenként előre fizetve 100 K. 2. Lakás díj 230 K; $\frac{1}{4}$ hold föld kertváltása 20 K. 3. Fizetékiegészítés az államtól.

Kötelességei: A tisztántúli református egyházkerület tanterve szerint azon osztályt vagy osztályokat tanítani, hová a presbiterium helyezi. Lelkészt és kántort azok akadályoztatása esetén — hivatalos felfelzólításra istentisztelet és temetések végzésénél helyettesíteni. Szükség esetén az egyházi számadásoknál és adókivetéseknél kiszabott napidíjért segíteni.

Pályázati kérvények a szükséges okmányokkal felszerelve augusztus hó 10-ig az iskolaszék címére küldendők. Nótanítók is pályázhatnak. Az állás szeptember hó 1-én elfoglalandó.

Tiszacsege, 1918 július hó 15-én.

Református iskolaszék.

Debreczen város és a Tiszántúli ref. egyházker. könyvnyomda-vállalata.

Megjelentek !!

Wolhyniában.

Írta **Göde Lajos**, szekszárdi ref. lelkész.

Ára 6 korona 50 fillér.

Papi dolgozatok X. kötet.

Alkalmi egyházi beszédek.

Írta **Jánosi Zoltán**.

Ára kötve 10 korona.

Imádságok.

Bibliaolvasással egybekötött hétköznapi reggeli istentiszteletekre. — Írta:

F. VARGA LAJOS.

I-ső kötet. — Ára füzve 8 korona, kötve 12 korona.

II-ik kötet. — Ára füzve 8 korona, kötve 12 korona.

Portóra egy-egy könyvre 50 fillér küldendő.

Kapható:

HEGEDÜS ÉS SÁNDOR

protestáns irod. könyvkiadóhivatalában

DEBRECZEN.

A „HANGYA”

a Magyar Gazdaszövetség fogyasztási és értékesítő szövetkezete bármely községbe költségmentesen küldi ki megbízottját, ahol fogyasztási és értékesítő szövetkezetet akarnak szervezni. Mielőtt a mozgalmat megindítanák, forduljanak a kezdeményezők útbaigazításért a „Hangya” igazgatóságához: Budapest, IX. Közraktár-utca 34. sz. A „Hangya” kötelékében jelenleg 1700 fogyasztási szövetkezet működik, amelyek összfor-

♦♦ galma 80.000.000 korona volt. ♦♦

Földművelő népünk erkölcsi emelkedésének és vagyoni gyarapodásának legbiztosabb eszköze a gazdasági szervezkedés. A termelés fejlesztése, az értékesítés kedvezőbbé tétele, a háztartási és gazdasági szükségletek jutányosabb beszerzése csak fogyasztási és értékesítő szövetkezetek útján érhető el.

HIVATALOS ÉRTESÍTŐ.

A tiszántúli református egyházkerület püspökétől. 4055—1918.

4049—1918.

KÖRLEVÉL.

Nagytiszteletű Esperes Úr!

Egyházkerületi közgyűlésünk 124—1918. sz. alatt hozott határozatára utalással felkérem Nagytiszteletet, méltóztassék felhívni mindazon egyházközségeket, melyek adósság terheivel küzdenek, hogy mivel a jelenlegi viszonyok, a nép széles rétegeiben tapasztalható pénzbőség s falusi népünk kereseti viszonyainak soha nem gondolt emelkedése az adósságok rendezésére kedvező alkalmat nyújtanak, gyűjtés, ajánlat vagy rendkívüli adó kivetésével adósságaikat sürgősen rendezzék.

Atyafiságos szeretettel

Debrecen, 1918 július 8.

Dr. Baltazár Dezső,
püspök.

4052—1918

KÖRLEVÉL.

Nagytiszteletű Esperes Úr!

Felkérem Nagytiszteletet, hogy egyházkerületi közgyűlésünknek 142—1918. sz. alatt hozott határozatát, — mely szerint közgyűlésünk teljes elismerését és hálás köszönetét nyilvánítja azon lelkészek iránt, kik a tanító nélkül maradt iskolákban a tanítást önzetlen buzgósággal végezték és végelik, — méltóztassék midazoknak, kiket illet, tudomására hozni.

Debrecen, 1918 július 8.

Atyafiságos szeretettel

Dr. Baltazár Dezső,
püspök.

4065—1918.

KÖRLEVÉL.

Nagytiszteletű Esperes Úr!

Egyházkerületi közgyűlésünk 193b—1918. sz. alatt kelt határozatára utalással felkérem Nagytiszteletet, méltóztassék felhívni mindazokat az egyházközségeket, melyek eddig népiskolai tökesegélyben részesítették, de azt fel nem vették, hogy vagy vegyék fel a segílyt, vagy arról kifejezetten mondjanak le, hogy a segíly más, szükségben levőknek juttatható legyen.

Debrecen, 1918 július 9.

Atyafiságos szeretettel

Dr. Baltazár Dezső,
püspök.

KÖRLEVÉL.

Nagytiszteletű Esperes Úr!

Tudomásul vétel s további intézkedés kérésével közlöm egyházkerületi közgyűlésünk 145—1918. sz. határozatát:

„Az egyetemes konvent 53—1918. sz. határozatával nyugilletmények késedelmes kézhezvétele miatti felmerült panaszok orvoslása céljából az Ügyrend 146. és 148. §-ai helyére oly intézkedéseket állított be, melyek a nyugilletmények gyorsabb kifizetését teszik lehetővé.

Közgyűlésünk e módosításra az egyházmegyék útján a nyugdíjintézeti pénzkezelők figyelmét nyomatékosan felhívja.”

Debrecen, 1918 július 8.

Atyafiságos szeretettel

Dr. Baltazár Dezső,
püspök.

4067—1918.

KÖRLEVÉL.

Nagytiszteletű Esperes Úr!

Egyházkerületi közgyűlésünk 519—1918. sz. alatt hozott határozatára utalással felkérem Nagytiszteletet, hogy méltóztassék a lelkészek és presbiteriumok figyelmét felhívni arra, hogy a több helyen még ma is szokásos, sokszor valóban botránkozató, majd minden esetben izléstelen s a templomi áhitat felköltésére vagy növelésére egyáltalán nem alkalmas istentisztelet előtti éneklést tapintatos módon megszüntetni, ehelyett inkább a korábban érkező híveket a magukkal viendő zsebbiblia, vagy az énekeskönyvben található imádságok csöndes s áhitatot keltő olvasására szoktatni igyekezzenek.

Atyafiságos szeretettel

Debrecen, 1918 július 9.

Dr. Baltazár Dezső,
püspök.

Pályázat.

A márokpapi (Bereg m.) református egyház pályázatot hirdet kántor-tanítói állásra.

Javadalom: a) 3 szobás lakás, konyha, kamara, melléképületek, gyümölcsös és külső-kert, b) 10 hold 382□ öl szántóföld, rét és legelő-illeték 3 hold 610□ öl (1600 ölével), c) 450 kor. készpénz megfelelő áll. fiz. kiegészítéssel, d) stóla körülbelül 50—60 kor., e) háborus segíly.

Kötelesség: I—VI. vegyes osztatlan osztályok és ismétlősök tanítása, presb. jegyzőkönyv vezetése, lelkész akadályoztatása esetén templomi szolgálat végzése.

Pályázati határidő augusztus 1. Állás aug. 15-én elfoglalandó.

Gyakorlattal bíró okleveles tanítónők is beadhatják pályázati kérvényüket a lelkészi hivatalhoz.

Márokpapi, 1918 június 16.

Ifj. Kallós Tivadar,

3—3

református lelkész, isk.-széki elnök.

Pályázat.

A szamosszegi református egyház pályázatot hirdet V-ik rendes tanítói állásra. Fizetése: 1. megfelelő lakás, 2. 100, azaz Egyszáz korona az egyház pénztárából, 3. fizetés kiegészítés az államtól.

Kötelessége: egy, esetleg két osztálynak a tiszántúli egyházkerület tanterve szerinti vezetése, illetve tanítása, ismétlőiskolások tanítása, kántor akadályoztatása esetén annak helyettesítése.

Pályázati kérvények a szükséges okmányokkal felszerelve legkésőbb augusztus hó 1-ig a szamosszegi református lelkészi hivatal címére beküldendők.

3—3

Batta Miklós,

református lelkész.

Pályázat.

A vasmegyeri református egyház az 1918—19-ik iskolai évre pályázatot hirdet a helyettes kántortanítói állásra.

Javadalom: 1200 korona havi előleges részletekben; megillető háborús segély az állam pénztárából. Ismétlő iskolások tanításáért 80 korona. Stóla. Lakás és kert.

Kötelesség: Az I—VI. vegyes osztályok tantervszerinti vezetése; az összes kántori teendők végzése.

Pályázhatnak: megfelelő képesítésű egyének; férfiak és nők.

A megválasztott egy felsőleányiskolai tanuló magántanításáért ellátásban részesül. Egyéb mellék keresetre is van kilátás.

Pályázati kérvények kellően felszerelve július 28-ig adandók be alantírt iskolaszékhöz.

Az állás szeptember elsején elfoglalandó.

Vasmegeyer (Szabolcs m., u. p. helyben).

2—2

Református iskolaszék.

Pályázat.

A szamossályi-i (Szatmár m.) református egyház pályázatot hirdet helyettes kántortanítói állásra.

Javadalma: 1. két szoba, konyha, előszobából álló lakás s megfelelő mellék épületek. A konyhakert feles haszna s almából és szilvából álló gyümölcs termés, egészen 150—200 korona értékben. 2. 18.1413 kat. hold tagosbirtok ez évi bérjövödelme 750 korona és három szekér szalma. 3. Tüzifa a tagon körüli akácfából levágva s házhoz hordva. 4. Készpénz az egyház pénztárából évnegyedes előleges részletekben 600 korona. 5. Tandíjpótlás címen 650 korona. 6. Stóla jövedelem 50—60 korona. 7. Ismétlőiskolások tanításáért fejenként 2—2 korona = 80 korona.

Pályázhatnak okleveles, képezdét végzett vagy nyugdíjas tanítók is július 20-ig. Az állás legkésőbb szeptember 1-re elfoglalandó. Saját érdekében azonban ajánlatos augusztus elsőjén.

Kötelessége: I—VI. oszt. vegyes iskola tanítása a tiszántúli egyházkerület tanterve szerint. Presbyteri gyűlés jegyzőkönyvének vezetése. Lelkész akadályoztatása esetén a templomi szolgálat végzése. Gyülekezési ének vezetése.

Jegyzet. Az állás egy év elforgása alatt valószínűleg állandósítva lesz az 1914-ben hősihalált halt tanító holtta nyilváníttása után, amikor a magát érdemesített helyettes tanító véglegesítettén, jövödelme megfelelő kiegészítéssel lényegesen emelkedni fog.

Kellően felszerelt kérvények a lelkészi hivatalba küldendők.

Szamossályi, 1918 június 24.

3—3

Szabó Béla,

református lelkész.

Pályázat református vallásanári állásra.

A sárospataki református főiskola előjárósága pályázatot hirdet a főgimnáziumban megüresedett *vallásanári* székre, melynek javadalma 2400 K tanári fizetés, 200—200 K ötödéves korpótlék öt izben, s az V-ik lakásbérosztálynak megfelelő lakáspénz, — továbbá az államtól kapható mindenféle kiegészítés, háborús pótlék, családi pótlék s más időszaki segélyek.

Kötelezettsége: a főgimnáziumban és az állami tanítóképző intézetben a vallásan tanítása az egyházi törvényben megállapított óraszámában: ha ezenfelül kell tanítani, ezért külön díjban részesül. Köteles továbbá a református ifjúsági istentiszteletek vezetésében közreműködni, a növendékeket konfirmációra előkészíteni s a Rákóczy György-egyesületet vezetni.

Az állást 1918 szeptember elsején köteles elfoglalni. Akik az állást elnyerni óhajtják, képzettségükről tanuskodó okmányaikat (érettségi bizonyítvány, lelkészi oklevél, vallástanári vagy középiskolai tanári oklevél; születési, házassági, eddigi szolgálataikról szóló bizonyítványok, s rövid életrajz stb.) valamint folyamodványaikat a nagytiszt. és tek. Igazgató-Tanácschoz címezve a főgimnáziumi igazgatóhoz 1918. évi augusztus hó 20-áig adják be.

A főiskola előjárósága fenntartja magának a jogot, hogy az állást helyettes tanárral tölthesse be, amely esetben a javadalom: évi 2000 K, az államtól nyerhető segélyek, pótlékok, s esetleg a főiskolai tápintézeti étkezések körüli felügyeletért a szorgalomszakaszok ideje alatt ingyen koszt, továbbá lakás (bútor és ágynemű nélkül) és fűtés, világítás (kiszolgálás nélkül).

Sárospatak, 1918 június hó 1.

Ellend József,

főgimnáziumi igazgató.

2-2

319-1918.

PÁLYÁZAT.

A nagyváradi református tanítónőképző-intézet internátusában üresedésben levő két nevelőnői állásra pályázhatnak református vallású okleveles tanítónők. Javadalom: évi 1000 K, 10 havi előleges részletekben, lakás és teljes ellátás. Kötelesség: a rendtartási szabályzatban előirt összes nevelőnői teendők (a növendékekre való állandó felügyelet s az igazgatói irodai teendőkben való segédkezés) végzése. Előnyben részesíttetnek, akik az irodai teendők végzésében gyakorlottak.

Az igazgató-tanácsi elnökséghez címzett születési anyakönyvi-kivonattal, oklevéllel, működési bizonyítvánnyal és hatósági orvosi bizonyítvánnyal felszerelt kérvények 1918 augusztus 18-ig az intézet igazgatóságához küldendők be. Az állás szeptember 1-én elfoglalandó s a szolgálat 1 évig kötelező.

Nagyvárad, 1918 július 2-án.

Nagy Vilmos s. k.
igazgató.

Sulyok István s. k.
ig. tanácsi elnök.

2-2

318-1918.

PÁLYÁZAT

internátusi teendőkkel egybekötött református tanítónőképző intézeti tanítónői állásra.

A nagyváradi református tanítónőképző intézetnél nyugdíjazás folytán üresedésbe jött köztartásvezető segédtanítónői tanszékre pályázhatnak református vallású hajadon tanárnők, vagy tanítónők, akiknek a magyar nyelv- és irodalom és történelem tanítására tanítóképzőintézeti vagy középiskolai tanári, ilyenek nem létében esetleg nyelvtörténeti

szakra polgári iskolai tanítónői képesítésök van. Előnyben részesülnek, akiknek tanítási és köztartásvezetői gyakorlatuk van, vagy akik a háztartási ügyek irányításához értenek.

Kötelessége szaktárgyait heti 16 órában tanítani s a rendtartásban megszabott minden tanári teendőt teljesíteni.

Javadalma a fenntartótestület pénztárából évi ezer korona és megfelelő állami fizetésekiegészítés, továbbá öt izben 200-200 K ötödéves korpótlék.

A törvényes háborús segélyt a v. k. miniszter úr folyósítja. Két szobából álló lakást és teljes ellátást az intézet internátusában kap, minek ellenében köteles a köztartásvezetőnek az állami tanítóképzőintézeti számviteli szabályzat alapján készült rendtartásban megszabott teendőit teljesíteni.

Az oklevéllel, anyakönyvi kivonattal, hatósági orvosi bizonyítvánnyal felszerelt kérvények az intézet igazgatóságához augusztus 18-ig beküldendők. A megválasztott tanerő az Országos Tanári Nyugdíjintézet kötelezett tagja. Az állás azonnal elfoglalandó.

Arra tekintettel, hogy az állás javadalmának egy része állami fizetésekiegészítés, az alkalmazás véglegessége a fizetésekiegészítés folyósításától függ.

Nagyvárad, 1918 július 2-án.

Sulyok István s. k.
ig. tanácsi elnök.

Nagy Vilmos s. k.
igazgató.

2-2

PÁLYÁZATI HIRDETÉS.

A szigetfalui református egyház kántortanítói állomására pályázatot hirdet. Javadalom: az egyháztól, új iskolaépületében két szobás szép lakás, konyha, éléskamra, fásszín és konyhakerttel. Kézpénz 186 K. Stóla mintegy 20 K. Tizenhárom kat. hold és 1178 □-öl szántóföld a temető mellett, csupán csak 378 koronára értékelve. Állami fizetésekiegészítés törvényes fokozatokban, kezdő fokozatnál 811 K és háborús segély. Kötelesség: hat osztályú mindennapi osztatlan iskola vezetése egyházkerületi tanterv és szabályrendelet szerint. Kántori, egyházi jegyzői teendők, dalegylet vezetése, népkönyvtár kezelése. Lelkész akadályoztatása esetén annak helyettesítése. Gazdasági ismétlőiskola vezetése, 100 K külön tiszteletdíj mellett. Pályázhatnak nőtanítók és katonaságtól mentes férfitanítók. Kellően felszerelt pályázatok július hó 27-ig a református egyház, Szigetfalu, Temes megye címre küldendők. Az állás szeptember 1-én elfoglalandó, de elfoglalható előbb is. Folyóvíz falunk alatt; jó úton a 2 km-re fekvő Gátalján vasúti állomás, orvos, gyógyszerár, nagyobb üzletek. A vármegye székhelyével naponta 3-szori kellemes vasúti közlekedés.

Szigetfalu, 1918. évi július hó 8-ik napján.

Imre Árpád,
református lelkész.

2-2

Pályázat helyettes tanári állásra.

A sárospataki református főiskola előjárósága pályázatot hirdet az 1918—19-ik évre a főgimnáziumban hadbavonulás folytán szükségessé vált *latin-magyar*, vagy *latin-német* szaktárgyú helyettes tanári állásra, melyre pályázhatnak oly egyének, akiknek szaktárgyukból, szak-, vagy legalább alapvizsgájuk van.

A megválasztott tanár kötelessége szaktárgyait, vagy az ezzel rokon tárgyakat heti 20 órán tanítani; ha ezen felül is tanít, megfelelő díjazásban részesül.

Javadalma: évi 2000 K a főiskola pénztárából, s az államtól nyerhető pótlékok és segélyek. Ha a tápintézeti felügyelő oldalán az ifjúság étkezésénél is felügyeletet vállal, ezért a főiskola épületében ingyen lakást (bútor és ágynemű nélkül), fűtést, világítást kap (kiszolgálás nélkül); a szorgalomszakok idején pedig ingyenes étkezést a tápintézetben.

A pályázni ohajtók okmányait (születési, érettségi, egyetemi tanulmányaikról és vizsgáikról szóló bizonyítványok, esetleges szolgálati bizonyítványok, s rövid életrajz) folyamodványukkal a nagytiszt. és tek. Igazgató-Tanácsához címezve, a főgimnáziumi igazgatóhoz 1918. évi augusztus hó 20-ig adják be.

A megválasztott állását köteles 1918 szeptember elsején elfoglalni.

Sárospatak, 1918 június hó 1.

Ellend József,

főgimnáziumi igazgató.

2-2

325—1918. sz.

PÁLYÁZAT

a református tanítónőképző intézeti tanítónői állásra.

A nagyváradai református tanítónőképző intézetnél nyugdíjazás folytán üresedésbe jött segédtanítónői tanszékre pályázhatnak református vallású tanítónők, kiknek történelem és földrajzi szakra tanítónőképzőintézeti vagy középiskolai tanári, ilyenek nemlétében esetleg ezen szakra polgári iskolai tanítónői képesítésük van.

Kötelessége szaktárgyait heti 20 órában tanítani s a rendtartásban megszabott minden tanári teendőit teljesíteni.

Javadalma a fenntartó testület pénztárából évi ezer korona és megfelelő állami fizetésekiegészítés, továbbá öt ízben 200—200 korona ötödéves korpótlék. A törvényes háborús segélyt a v. k. miniszter úr folyósítja. Lakáspénz vagy évi 800 K, mely az Egyh. Törvények értelmében emelkedik, vagy lakást és teljes ellátást az intézet internátusában kap, minek ellenében köteles az internátusi rendtartásban megszabott teendőket teljesíteni.

Az oklevéllel, anyakönyvi kivonattal, hatósági orvosi bizonyítvánnyal, s működési bizonyítvánnyal

felszerelt kérvények az intézet igazgatóságához 1918 augusztus 20-ig beküldendők. A megválasztott tanerő az Országos Tanári Nyugdíjintézet kötelezett tagja. Az állást szeptember 1-én kell elfoglalni.

Arra tekintettel, hogy az állás javadalmának egy része állami fizetésekiegészítés, az alkalmazás véglegessége a fizetésekiegészítés folyósításától függ.

Nagyvárad, 1918 július 7.

Nagy Vilmos s. k.
igazgató

—2

Sulyok István s. k.
ig. tanácsi elnök.

PÁLYÁZAT.

A pátrohai (Szabolcs m.) református egyház pályázatot hirdet helyettes orgonista-tanítói állomásra. Javadalma: lakás és működési időre havi 250 K. Teendői a törvénynek megfelelők. Nótanítók is pályázhatnak 200 K javadalomra. A pályázati okmányok augusztus 10-ig alulírottához küldendők és az állás szept. 1-re elfoglalandó.

Pátrohán, 1918 július 9-én.

Balogh József,

református lelkész, isk. sz. eln.

PÁLYÁZAT.

A rápolti (u. p. Szatmárökörítő) református hatosztályú osztatlan népiskolához kántortanító keresetlik. Fizetés: Új lakás kerttel és államsegéllyel a törvényszerű készpénzfizetés. Tanítónők is pályázhatnak. Kérvények augusztus 4-ig beadandók. Az állás szeptember 1-én elfoglalandó.

PÁLYÁZAT.

A borsói református egyház presbiteriuma pályázatot hirdet I. II. o. vegyes iskolájának tanítói állására. Javadalma: 1. Készpénz 20 K. 2. 8 kat. hold 241 □-öl szántóföld haszonélvezete (adóját egyház fizeti). 3. Szántás díj 270 K. 4. 7 köből kétszeres búza (folyó árban). 5. 1 öl tűzifa beszállítva. 6. Örlés díj 20 K. Allamtól a) fizetésekiegészítés 359 K, b) tandíjkárpótlás 345 K. Lakás, kert természetben.

Kötelessége: 1. az I. II. o. vegyes iskola egyházkerületi tanterv szerinti vezetése, 2. kántortanító akadályoztatása esetén helyettesítés. Férfiak előnyben részesülnek. Pályázati kérvények lelkészi hivatalhoz küldendők aug. 4-ig. Állás szept. 1-én foglalandó el.

Presbiterium.